

Duurzaam Inkopen

Standpunten

Zoetermeer, maart 2013

Duurzaamheid speelt een toenemende rol in gunningen en aanbestedingen. De overheid streeft naar 100% duurzaam inkopen. Steeds meer bouwbedrijven kopen duurzaam in. De nieuwe aanbestedingswet stimuleert het sturen op kwaliteit en duurzaamheid.

Onderstaand de standpunten duurzaam inkopen van Bouwend Nederland.

1: Besteed innovatiegericht aan (specificeer functioneel)

Door innovatiegericht in te kopen wordt de aanbesteding bewust zo ingericht dat de opdrachtnemer de ruimte heeft een innovatieve duurzame oplossing aan te bieden.

- Innovatiegericht inkopen leent zich goed voor nieuwe contractvormen, waarin ontwerp en uitvoering geïntegreerd worden gerealiseerd.
- Bij innovatiegericht aanbesteden kan onderhoud, beheer en / of exploitatie goed aan de uitvraag worden toegevoegd. De Design, Build, Maintain (and Operate) contracten. Door investerings-, onderhouds- en beheerbudgetten te koppelen kan de opdrachtgever lange termijn investeringen doen. Er wordt naar de totale levensduurkosten van een bouwwerk gekeken.

2: Gun op waarde en kwaliteit

Gun op basis van economisch meest voordelige inschrijving (EMVI) in plaats van laagste prijs. Aspecten van duurzaamheid herbergen een economische waarde. Soms direct, bijvoorbeeld de energieprestatie van gebouwen, soms indirect, zoals geluidsreductie. Het toepassen van gunningscriteria is een goed instrument om toegevoegde waarde op duurzaamheidsaspecten te krijgen. Zie hiervoor het RRBouw rapport 145 'EMVI en duurzaamheid: Een richtingwijzer voor EMVI aanbestedingen'.

- Maak het gebruik van de EMVI-methode de norm bij duurzaam inkopen.

- Waar het bestek of programma van eisen het minimum niveau beschrijft dat gerealiseerd moet worden, kunnen gunningscriteria ingezet worden om invulling te geven aan de duurzaamheidsambities.
- Het toepassen van gunningscriteria waarbij de prijs nog steeds 90% van de weging beslaat stimuleert duurzaamheid niet! Neem voor duurzaamheid weegfactoren met een onderscheidend karakter op in de beoordelingsmethodiek.

3: Hanteer redelijke geschiktheidseisen en/of selectiecriteria

Steeds meer opdrachtgevers hanteren de verduurzaming van bedrijfsprocessen als absolute geschiktheidseis ('knock-out criterium') of relatief selectiecriteria. Wees hierbij redelijk.

- Vraag alleen referenties of certificaten die relevant zijn voor de opdracht. Vraag geen zaken die al geregeld zijn via uitvoeringsvoorschriften of gunningscriteria.
- Sluit aan op breed erkende richtlijnen of standaarden in de markt.
- Wees consequent in de toepassing van bepaalde geschiktheidseisen en/of selectiecriteria. Voorkom dat er elke keer nieuwe zaken worden gevraagd.
- Stel redelijke geschiktheidseisen. Leg geen duur certificeringstraject op als een openbare zelfverklaring voldoet.

4: Beperk de administratieve lasten

Opdrachtnemers en opdrachtgevers worstelen met de administratieve lasten van het inkoopproces. Vooral met de aan te leveren bewijsstukken.

- Vraag in de selectie- en gunningsfase alleen om de noodzakelijke relevante informatie en/of eigen verklaringen. Beperk dit tot het geven van de opsomming, niet de feitelijke stukken.
- Vraag alleen de inschrijvers die de gunning winnen om bewijsstukken.

Duurzaam Inkopen

- Volsta waar mogelijk met (openbare) zelfverklaringen. Vraag niet alles op papier, toets de naleving in de praktijk.
- Pas bij complexe aanbestedingen preselectie toe (vraag niet alles aan iedereen).
- Overweeg na de preselectie tegemoet te komen in de gemaakte inschrijf- of ontwerpkosten van de afvallers. Vooral relevant bij complexe aanbestedingen of waar gestreefd wordt naar een hoge innovatieambitie.
- Digitaliseer: kijk naar de mogelijkheden om via Tendered lasten te beperken.
- Analyseer waar de grootste milieuwinst ligt voor een project en focus hierop. Stem dit tijdig af binnen het bouwteam of in de aanbestedingsfase.
- Streef naar een goede balans tussen administratieve en financiële lasten en de daadwerkelijke milieuwinst
- Monitor de doelstellingen van duurzaamheidsambities in het inkoopbeleid. Maak expliciet in hoeveel procent meer is gedaan dan het toepassen van minimumeisen, zoals prestatiebelonende gunningscriteria en functioneel specificeren. Analyseer het effect en stel, indien relevant, de focus bij.

5: Schrijf niet één certificaat of keurmerk voor. Geef bedrijven de ruimte gelijkwaardige alternatieven te gebruiken.

In bestekteksten wordt vaak verwezen naar één keurmerk of certificaat. Dit kan leiden tot prijsverhogingen. Het dwingt bedrijven om meerdere vergelijkbare dure certificaten / keurmerken in huis te hebben.

- Een overheidsbestektekst mag niet naar één specifiek keurmerk / certificaat verwijzen. Gebaseerd op artikel 23, lid 4 van het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (idem ARW 2012 art. 2.4.9. en art. 2.4.10) die luidt: 'Een aanbestedende dienst vergezelt een verwijzing als bedoeld in het derde lid, onderdeel a van de woorden 'of gelijkwaardig'.'
- Als in een bestek toch naar een specifiek certificaat of keurmerk wordt gevraagd geef dan altijd aan 'of gelijkwaardig'.

6: Breng focus aan in duurzaam inkopen: pak zaken met de grootste impact aan.

Duurzaamheid is een containerbegrip. Elke opdrachtgever legt andere accenten. Veel voorkomende criteria: energieprestatie, afval, CO2 uitstoot, materiaalgebruik, transport, toekomstwaarde, bouwplaatsinrichting.

7: Beoordeel op basis van Total Costs of Ownership (TCO)

In plaats van het financieel beoordelen van de ontwerp- en bouwkosten, kan in de aanbestedingsprocedure de Total Costs of Ownership (TCO)beoordeeld worden. Met TCO wordt naast de ontwerp- en realisatiekosten gekeken naar exploitatie, onderhoudskosten en de opbrengsten tijdens de hele levensduur. Dit zet de financiële impact van duurzame investeringen in een ander kader dan bij een eenzijdig beoordeling van ontwerp- en bouwkosten.

8: Zorg voor een optimale integratie tussen duurzaamheidsambities, financieel economische beleid en het inkoopbeleid

Technische, juridische en financiële inzichten veranderen continu. Deze inzichten vormen de basis voor duurzaamheidsambities en financieel economisch beleid. Beschouw inkopen als integraal bedrijfs onderdeel. Duurzaam inkopen leidt vaak tot kostenbesparing op (middel)lange termijn. Een éénzijdige focus op aanschafprijs kan op (middel)lange termijn tot extra kosten leiden. De kosten gaan voor de baten uit. Een goede financieel economische onderbouwing is daarom belangrijk.

- Koppel duurzaam inkoopbeleid aan een solide financieel-economische onderbouwing.

Duurzaam Inkopen

- Investeer in capaciteit en kennis op duurzaamheid en professioneel inkopen.
- Richt de (overheids)financiën zo in dat er ruimte komt voor TCO in plaats van een eenzijdige benadering gericht op aanschafkosten.

9: Beperk het aantal keurmerken, tools en certificaten inzake duurzaamheid.

Om de duurzaamheid aan te tonen komen er steeds meer tools, certificaten en keurmerken in de markt. Bouwend Nederland is voor meer uniformiteit en eenvoud. Verdere fragmentatie leidt tot onrust in de markt en extra administratieve lasten.

Bouwend Nederland kan zich, als brancheorganisatie niet voor of tegen één keurmerk / certificaat in de markt uitspreken. Het is aan de markt om te bepalen voor welke methodiek men kiest. Wel signaleert Bouwend Nederland dat diverse duurzaamheidsinstrumenten, zoals de CO2 prestatieladder, problemen oproepen bij haar achterban. Zij stelt deze aan de orde en probeert hierin werkbare oplossingen te bereiken.

- Los knelpunten in vigerende duurzaamheidsinstrumenten op, in samenspraak met de bouwketen, in plaats van nieuwe alternatieven te ontwikkelen.
- Streef naar een uniforme set toe te passen duurzaamheidsinstrumenten per deelmarkt.

10: Sluit waar nuttig aan bij Europese ontwikkelingen.

Binnen Europa staat duurzaam inkopen hoog op de agenda. Vanuit Europa worden criteria ontwikkeld die (gedeeltelijk) verplicht worden voor lidstaten.

- Sluit zoveel mogelijk aan bij Europese ontwikkelingen. Voor de bouw wordt in EU-verband gewerkt aan de normen voor bepaling van de duurzaamheid van bouwwerken, TCO is hiervan onderdeel. De nationale criteria voor bouwwerken

dienen hier bij aan te sluiten. Andere voorbeelden zijn het Carbon Disclosure Project (duizenden deelnemers wereldwijd) of de Transparantiebenchmark met circa 500 Nederlandse deelnemers.

Vragen en nadere informatie

Met vragen kunt u terecht bij Bouwend Nederland

mevr. H. Visser
Telefoon: +31 (0)79 3 252 105
E-mail: h.visser@bouwendnederland.nl